

قصيدة ورسالة عمران بن سلامة بن غزال لفيركوفتش

حسيب شحادة
جامعة هلسنكي

هذان النصان، قصيدة ورسالة، محفوظان في المخطوط Sam X 94 الموجود في المكتبة الوطنية الروسية في سانت بطرسبورغ وهما مكتوبان بالعبرية السامرية الحديثة بالحرف السامري وهناك كالعادة نقطة تفصل بين كل كلمة وأخرى. عمران بن سلامة (١٨٠٩-١٨٧٤) كان كاهنا أكبر في المدة الواقعة ما بين عام ١٨٥٥ وعام ١٨٧٤ وأنجب ولدين، إسحق وسلامة وبناتا واحدة اسمها يوخيفد وكانت أمه من غزة من آل سرور وكان عدد السمرة آنذاك ١٥٠ شخصا.¹

القصيدة:

שלם לך מני יתר:	מן נפשנו ולבבנו:
תודע (sic!) לך על מה עשית ² :	מן החסד עמנו:
אנחנו לא נוכל נשלם את ³ :	אלא נשאל מן אלהינו:
יתן לך הברכה הגדלה:	בכל אשר תעשנו:
(5) זכרנו מה עשית ⁴ :	בין אחינו וחברינו:
וכהלון יקרו לך שלום:	בפם אחד ולשנו:
עליך ולמן עמך:	ולמן בביתו תשכנו:
ואני לא אתנשי:	מה צויתנו:
נשאלך תמיד:	בכל פעם זכרנו:
(10) ולא תכרת מכתבך:	במה תצריך תבקשנו:
ולא תשכחני כאשר ד:	ברת ⁵ אלי בלשנו:
ומטרם נימר דבר:	נימר ברכה לאלהינו:
ברוך הוא בחסדו:	ברחמו יעני לשיאלינו:

1. أنظر: Alan D. Crown, Reinhard Pummer & Abraham Tal (eds.), A Companion to Samaritan: Studies. Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) 1993, p. 13. זאב בן חיים, עברית וארמית נוסח שומרון, כרך ראשון, מבוא, כתבי הדקדוק, ירושלים: הוצאת מוסד ביאליק והאקדמיה ללשון העברית, תשי"ז עמ' מט; א. ב. חדשות השומרונים, 659-662, 1 במאי 1996 עמ' 36. ובסדר אقتנא: פירקופיטש למخطוטים הסמרית חוואלי 1350 מخطוטים عام 1864 أنظر: Tapani Harviainen & Haseeb Shehadeh, How Did Abraham Firkovich Acquire the Great Collection of Samaritan Manuscripts in Nablus in 1864? *Studia Orientalia* 73 (Helsinki 1994) pp. 167—192; *A. B. The Samaritan News* 633—636 (13.4.1995), pp. 180—158 and Hebrew Summary, pp. 6, 8—12; TheSamaritanUpdate.com July/August 2012.

2. فتحة على التاء.
3. ضمة على التاء.
4. فتحة على التاء.
5. فتحة على التاء.

ובפי כל קהלינו:
כל ימי חיינו:
והבו גדל לאלהינו:

ברוך שמו בפיאנו:
(15) ובספרו הגדול נלמד:
כי בשם יהוה אקרא:

ترجمة عربية:

من نفسنا وقلبنا
من الفضل معنا
بل نطلب من إلهنا
في كل ما نقوم به
من أجل إخواننا وأصحابنا
بفم واحد ولسان واحد
ولمن في بيته تقيم
ما أوصيتنا
أن تذكرنا في كل مرة
واطلب ما تحتاج إليه
طقت باللسان
نسدي البركة لإلهنا
برحمته يستجيب لطلباتنا
وبفي كل جوقنا
طيلة أيام حياتنا
واعطوا العظمة لإلهنا

مزيد من السلام إليك
الشكر لك على ما فعلت
نحن لا نستطيع إيفاءك حقك
أن يمن عليك بالبركة الكبيرة
(٥) نذكر ما فعلت
الكل يهديك السلام
لك ولمن في معيتك
وإني لا أنسى
نطلب منك دوما
(١٠) ولا تقطع عنا كتابتك
ولا تنساني كما ن
وقبل أن نقول شيئا
مبارك هو بفضل
مبارك اسمه في أفواهنا
(١٥) وفي سفره العظيم نتعلم
إذ باسم الله أنادي

الرسالة:

אדוני חכם אברהם: יהוה ישמר חיינו אמן /

מטרים תלך אל ירושלים אמרת⁶ לי אן אעשה לאדון הבגדימ/ אשר הם למכתב הקדוש אשר
עמנו עשיתי ושמרתי/ מצוֹת אדוני ועשיתי אתם על יתובון והיה עלי/ מלאכה גדולה⁹

6. فتحة على التاء.

7. فتحة فوقها.

8. ضمة على التاء.

9. في الأصل كتبت الدال مرتين وشطبت الدال الثانية بثلاثة خطوط

במעשיהם¹⁰ אדרש מן אדון מן צדקתו/צדקה בזה זבן ושלח לי את¹¹ה אל יד שבתני הקרא/
והיה מדרשי הכלל את¹²ם כלם¹³ לא כן אני עבדכון ח¹⁴לי/ולית לי יכולה על המעשה
מבטר אחד חדש אשלח/את¹⁵ם אל יד אדון דאו¹⁶ד הקרא לא כן מדרשי/ אל אדוני דבר
ב¹⁷סוד יהיה ביני ובינו וישבע לי על הדבר הזה יש עמי מעט מן התורה הקטנה/הישנה אן
תרצי אדוני שלח לי¹⁸ ואשלח את¹⁹ם/בסוד שלום על כל הקראים:

ترجمة عربية:

”سيدي حاخام أبراهام: حفظ الله حياته، أمين
قبيل مغادرتك إلى القدس قلت لي أن أصنع لحضرتك قطعة قماش للسفر المقدس الذي
بحوزتنا، قمت بذلك ملبياً أمر سيدي كما ينبغي وبذلت جهداً كبيراً في صنعها وعليه
أطلب من سيدي تصدقه بهذا الزمن وأرسلها بيد شبتاي القرائي وكان في نيتي إرسال
الكل معاً إلا أن عبدكم مريض ولا قدرة لي للقيام بمثل هذا العمل وعليه فبعد شهر أرسلها
بيد السيد داوود القرائي وليكن الأمر سرا بيني وبين السيد وليقسم بذلك، في حوزتي
جزء ضئيل من التوراة الصغيرة/القديمة فإذا أردت يا سيدي أرسل لي وسأرسل لك ذلك
سرا وسلامي على كافة القرائين“.

A Poem and a Letter by ‘Imrān b. Salāma b. Ghazāl to Firkovitch

These two brief texts by ‘Imrān are preserved in Manuscript Sam X 94 housed at the National Library of Russia in Saint Petersburg. ‘Imrān (1809-1874) served as a high priest between the years 1855 and 1874 and met Abraham Firkovitch during his visit to Nablus in 1864. At that time the number of Samaritans in Nablus was approximately 150 persons. The poem, consisting of sixteen lines written in Neo-Samaritan Hebrew, has been rendered into Arabic by me. In this poem the high priest expresses his thanks and gratitude for Firkovitch’s assistance.

The letter contains a few lines in Neo-Samaritan Hebrew, which I have also translated into Arabic. Its main subject is ‘Imrān’s request to be paid for preparing the Torah cover and his readiness to sell a small portion of an old and small Torah secretly.

10. فتحة على الميم.
11. ضمة على التاء.
12. ضمة على التاء.
13. فتحة على الميم.
14. ضمة على الحاء.
15. ضمة على التاء.
16. فتحة على الواو الثانية.
17. فتحة على الباء.
18. كتبت فوق السطر.
19. ضمة على التاء.